

Ondřej ROLNÍK, *První světová válka v učebnicích dějepisu před a po sametové revoluci*, České Budějovice 2021, 149 s.

diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Posudek vedoucího diplomové práce

Předkládaná diplomová práce Ondřeje Rolníka o rozsahu 149 stran textu se skládá ze čtyř kapitol včetně úvodu a závěru. Seznam použitých pramenů a literatury a přílohy tvoří samostatnou část, byť logicky vytváří s předchozím jeden propojený celek. Musím současně zmínit, že se jedná o přepracovaný text, který byl již neúspěšně v Historickém ústavu v lednu tohoto roku obhajován, autor však jeho původní podobu rozšířil zejména v analytické části, kde precizoval komparaci poznatků učebnic.

Ve dvou částech, jež představují kapitoly II (Teoretická část s podkapitolami 2.1. Didaktika a učebnice, 2.2. Učebnice, její vývoj, podoba a funkce a 2.3 Didaktika dějepisu a její vývoj ve sledovaném období) a III (Praktická část s podkapitolami 3.1 Zkoumané učebnice a jejich doba, 3.2 Obsah učiva v učebnicích a 3.3 Didaktická výbava učebnic s ohledem na analyzované téma /tato podkapitola však měla být řazena v práci dříve/ analyzuje autor učebnice dějepisu a reflektuje v nich příčiny, průběh a důsledky první světové války. Ve svém výzkumu se soustředí na učebnice základních a středních škol před rokem 1989 a po něm, přičemž je vnímá jako *zrcadla hodnot dané společnosti*, které – jak uvádí autor v Úvodu – *často promítá kýžené hodnoty podle jejich tvůrců či zadavatelů* (s. 7).

Vlastní autorově analýze tak předchází stručná sonda do didaktiky dějepisu i učebnic jako didaktického prostředku. Domnívám se, že by tyto expoziční části kvalifikační práce měly zohledňovat širší pasáže, které by se podrobněji věnovaly především učebnicím dějepisu a jejich složkám v teoretické rovině didaktiky, zejména aparátům prezentace učiva formou slovní a formou názornou, řídicí osvojování učiva a orientační.

Autor si pro svoji analýzu vybral téma první světové války, významné události, jejímž vypuknutím symbolicky končí 19. a začíná 20. století, aby jeho prostřednictvím analyzoval odbornou kvalitu učebnic. Zvolil si klíčové události konfliktu jako příčiny války (podkapitola 3.2.1), bolševický puč a osobnost V. I. Lenina (3.2.2), zahraničí odboj a osobnosti T. G.

Masaryka, E. Beneše a M. R. Štefánika (3.2.3), průběh války (3.2.4), důsledky války (3.2.5) a situaci Rakousko-Uherska (3.2.6), jejichž zpracování komparoval v různých učebnicích, což je logické a vcelku pochopitelné.

Velmi solidně zpracovaná analýza, která konfrontuje didaktické texty se současnou odbornou literaturou, odhaluje odlišnosti v pojetí učebnic dějepisu, které před rokem 1989 sledovaly odlišné cíle výuky. Zatímco dřívější didaktické texty si v době první války všímaly především události bolševického puče, resp. VŘSR, který s ohledem na události po roce 1948 nekriticky glorifikovaly, a ignorovaly přirozený rámec habsburské monarchie, pozdější učebnice kvalitativně lépe reflektovaly mezinárodní politiku a popisovaly válku jako konflikt každodenního strádání.

S ohledem na výše uvedené doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě a hodnotím ji stupněm *velmi dobře*.

České Budějovice, dne 10. srpna 2022

doc. PhDr. et PaedDr. Marek Šmíd, Ph.D.